

## Luka Vukušić

Hrvatski državni arhiv  
Marulićev trg 21  
Zagreb

# UBOJSTVO BARUNICE KATARINE KEGLEVIĆ POČINJENO 1659. GODINE

UDK 34(497.5)“16“(093)

Pregledni rad

*Popisujući gradivo fonda obitelji Oršić (HR HDA 749 Obitelji Oršić i Claudius) naišao sam na nekoliko spisa koje ne treba čitati između redaka da bi se dobila jasna slika ljudi i događaja koje spominju. Među te spise prvenstveno spada isprava Čazmanskog kaptola iz 1659. godine koja sadrži iskaze svjedoka o ubojstvu barunice Katarine Keglević koju je dao ubiti njen muž, knez Franjo Petričević. U ovom ću članku donošenjem teksta tih iskaza svjedoka u izvornom obliku i u hrvatskom prijevodu, pokušati ukazati na njihovu vrijednost.*

**Ključne riječi:** *Franjo Petričević, Katarina Keglević, plemstvo, sedamnaesto stoljeće, ubojstvo supruge, iskazi svjedoka, kajkavsko narječje, latinski sudski dokumenti*

## Uvod

Sredinom 17. stoljeća u Hrvatskoj je više plemićkih obitelji posjedovalo značajna imanja i bogatstva koja su bila uporišta njihove moći. Daleko je prednjačila obitelj Zrinskih, no, među moćnije se obitelji, bez bojazni u pogrešku, mogu ubrojiti i obitelji Keglević od Buzina i Petričević od Miketinca.<sup>1</sup> Naime, Keglevići su u to vrijeme posjedovali Vinicu, Goricu, Dubovac, Krapinu, Začretje, Kalinovec, Lobor, a osim toga imali su i posjede u Ugarskoj. S druge strane, Petričevići su se već bili podijelili na više ne tako čvrstih grana. Jednu je predstavljao knez Franjo Petričević

---

<sup>1</sup> Podaci o plemićkim obiteljima Keglević i Petričević preuzeti su iz: Oršić Slavetički, A. *Rod Oršića*, Zagreb, 1943; Šišić, F. Dva ljetopisa XVII. vijeka: II. Ljetopis Petra Keglevića. *Starine*, 36, Zagreb, 1918, str. 354, 368-389; Klaić, V. *Acta Keglevichiana annorum 1322.-1527. Monumenta spectantia historiam Slavorum Meridionalium*, 42, Zagreb, 1917.

od Miketinca koji je posjedovao Gornju Stubicu, Bistru, Jakovlje i Prazno. Obitelji su se Keglević i Petričević povezale kada je dvadesetogodišnji Franjo Petričević 13. studenog 1651. godine oženio Katarinu Keglević.<sup>2</sup> Njihov brak očito nije valjao<sup>3</sup> te je naprasno prekinut 7. siječnja 1659. godine<sup>4</sup> u Gornjoj Stubici kada je, iz još uvijek nepoznatih razloga, Franjo Petričević po svojem kmetu Čigleničkom dao zadaviti suprugu.<sup>5</sup> Iz istrage koja je provedena iste godine, na zahtjev žrtvinog brata Nikole Keglevića od Buzina, doznajemo kako je izgledao posljednji dan barunice Keglević, koji je, ako ćemo vjerovati svjedocima koji su se zakleli na istinitost svojih riječi, bio više nego stravičan.

### Posljednji dan barunice Katarine Keglević

Iskazi triju svjedoka<sup>6</sup> ispitanih u spomenutoj istrazi su zahvaljujući jednostavnom latinskom jeziku, obilatom korištenju glagola, i najviše, doslovnom citiranju riječi sudionika, gotovo uvijek na kajkavskom narječju, tako slikovito i živo pisani da bi dodatno prepričavanje onog što se na dan ubojstva događalo bilo suvišno. Stoga ću tekst iskaza navesti odmah, doslovce onako kako je pisan u ispravi, naravno uz odgovarajući hrvatski prijevod te ga popratiti bilješkama ondje gdje to budem smatrao potrebnim.

---

<sup>2</sup> Iako mlada, Katarina, kći Nikole Keglevića, začetnika ugarske loze obitelji, bila je već udovica Mihaela Konzskog za kojeg se bila udala 1649. godine. Usporedi: Šišić, F. Dva ljetopisa XVII. vijeka: II. Ljetopis Petra Keglevića. *Starine*, 36, Zagreb, 1918, str. 382; Klaić, V. *Acta Keglevichiana annorum 1322.-1527. Monumenta spectantia historiam Slavorum Meridionalium*, 42, Zagreb, 1917., str. 72.

<sup>3</sup> Točan razlog ubojstva zasad nije poznat.

<sup>4</sup> Značajno je da *Rod Oršića* navodi jesen 1658. godine kao vrijeme ubojstva, i da, kao i druga stručna literatura, za ubojstvo optužuje isključivo Franju Petričevića, tj. ne spominje kmeta koji je izvršio ubojstvo. I inače u *Rodu Oršića* ima nekoliko krivih podataka. Tako se npr. za Bernardina Oršića tvrdi da ga je jedne nedjelje nakon mise 1723. godine u Laduču ustrijelila neka žena, a u 19. kutiji fonda HR HDA 749. Obitelj Oršić i Claudius postoji više spisa koji dokazuju da ga je 1722. godine ustrijelilo njegov kmet Pavao Sutok, koji je za to vjerojatno imao dobar razlog, jer je nakon nekoliko mjeseci uz jamčevinu jednog slobodnjaka i četiri kmeta bio pušten na slobodu.

<sup>5</sup> Iz drugih se sačuvanih spisa u fondu HR HDA 749. Obitelj Oršić i Claudius doznaje da je Franjo Petričević, kao dijete, između 1638. i 1641. godine, izgubio oca, podžupana Zagrebačke županije, Jurja Petričevića te da mu je majka već 1641. godine bila udana za baruna Pavla Ratkaja. Vrlo je vjerojatno da je to nepovoljno utjecalo na Franjinu psihu. A da odnosi u obitelji Petričević nisu bili najbolji doznajemo i iz isprave u kojoj se Franjina majka 1651. godine optužuje da je nekom Ivanu Ručiću donijela punu vreću isprava iz koje je ovaj izdvojio jednu te da su i drugi tako od nje običavali uzimati isprave na štetu Franje Petričevića i muža njegove sestre Elizabete, Nikole Gothala. (Spomenuti se spisi, kronološki poredani, čuvaju u 16. kutiji spomenutog fonda koji još nije sreden pa trenutno nemaju signature.) Svakako treba spomenuti da je Petričević, prije nego je ubio suprugu, već bio počinio barem jedno ubojstvo, o čemu će još poslije biti riječi. S druge strane, podataka o Katarini Keglević gotovo da i nema. Zanimljivo je da njen stric Petar Keglević u svojem ljetopisu uopće ne spominje ubojstvo.

<sup>6</sup> Zanimljivo je da tri svjedoka predstavljaju tri društvene skupine onog vremena: svećenstvo, niže plemstvo i kmetove. Sva su trojica na neki način sudjelovala u tragediji. Dakle, nisu bili samo pasivni očevici. Zanimljivo je i to da je svaki od njih vidio ili znao barem nešto što drugi nije.

**Transkript i prijevod iskaza svjedoka iz isprave Čazmanskog kaptola kojom se obznanjuje da je kaptol po nalogu bana Nikole Zrinskog, za baruna Nikolu Keglevića od Buzina, sastavio iskaze svjedoka o ubojstvu Katarine Keglević, počinjenog po nalogu njenog supruga Franje Petričevića.<sup>7</sup>**



Posljednje ispisane stranice isprave o ubojstvu barunice Keglević s dijelom iskaza drugog i potpunim iskazom trećeg svjedoka, te s ovjerom Čazmanskog kaptola potvrđenom, sada oštećenim, pečatom pod papirom. Pečat je bademastog oblika koji je i inače karakterističan za kaptolske pečate. HR HDA 749. Obitelj Oršić i Claudius.

## Transkript

Primus itaque testis egregius et nobilis David Saffaricus annorum circiter triginta quinque pro nunc in praedicto castro (Oroslavje) repertus, adjuratus, examinatus, fassus et attestatus est scitu: quod idem testis pro tunc apud Franciscum Petrichevics servus fuisset, et quod idem Petrichevics, in anno praescripto, iam currenti ipso videli-

<sup>7</sup> Prilikom transkripcije nije bilo većih intervencija: interpunkcijski znakovi su korišteni po modernim načelima, tj. od nekoliko je podugačkih perioda punih zarezâ, da bi se olakšalo praćenje teksta i uspoređivanje s prijevodom, načinjeno više kraćih rečenica; tekst upravnog govora je izvučen u nove retke; nekoliko riječi pisanih neuobičajeno odvojeno ili s kojim drugačijim slovom prebačeno je u uobičajeni oblik.

cet festo Epiphaniae Domini, ex aliquo loco ebrius domum venisset eidemque testi dixisset sclavonico idiomate:

»Poidi ŷ povegs gozpe nai ze zpove, ar nebude vecs od zutra sivela!«

Idem tamen testis Dominae olim Catharinae Keglevics haec non dixisset. Et iterato adsequenti die summo mane eundem testem interrogasset an ejdem Dominae ea quae per eundem nunciasset dixisset. Respondit idem testis quod non. Tunc ejdem dixisset:

»Poidi bezte lilek kurva y povegioŷ, ar takomi Bogs pomozi y zveti Ferencz, da nebude od danaz vecse siva nekaze zpove!«

Et cum idem testis haec verba ab eodem audivisset parochus videlicet Thoma Palfŷ, ibidem in majori Ztubicza Ecclesiam sancti Georgii permanente, qui tunc in arce praefati Francisci Petricevics confessionem ipsius Dominae exaudire venisset, dixisset. Auditaque confessione ejusdem, idem parochus eidem Dominae dixisset eandem eodem die morituram. Audito hoc eadem Domina in terram praenimio languore decidisset. Post prandium vero, dum idem parochus in eadem arce pro eadem apud eundem Franciscum Petricevics supplicasset, et ad eandem inferius descendendo, ubi incaptivata fuisset, ipsa et praefatus parochus, ambo flexis genibus, eundem Petricevics rogassent ut eandem parvo tempore vivere permisisset, tunc ibidem eundem parochum per barbam et capillos traxisset, et per domum hinc inde traxisset iniquiando:

»Palichya deczi kurvinomu plesivomu musu czez oblok snim!«

Et cum abinde idem parochus discessisset, praefatus Petricevics quendam suum colonum nominem Cziglinicsky ad se vocasset eundemque tribus vicibus framea evaginata adjurasset, dicendo:

»Ono imaz golu sablu od zeczŷoi glav, aliu zaguthy, y ako ty necses nie, hochu ia tebe, ter lilek kurvin muz zaviniye glavu kakty gusku da ŷ ne pizne!«

Post vero eundem testem ad eandem misisset ut ad eundem ad coenam veniret. Quae et venisset, eidemque propinasset hunc in modum:

»Boghti pomozi, Katicza, vuto ime dabiteze Bogs dal zkoro mogal mentuvati!«

Quae cum eidem respondisset:

»Perquam facile Domine mi!«

Et, cum post modicum tempus deorsum in Domum familiae inisset, secutus est eandem praefato colonus Cziglinicsky dixissetque idem praefata domina:

»Cur tu post me venisti, Cziglinicsky?«

Qui respondisset:

»Liberum est mihi huc iam venire!«

Ipsoque facto eandem incepisset suffocare, quam et tunc suffocasset. Idem autem testis pro tunc fuisset in porta ejusdem domus frontis audivissetque clamorem bis:

»Yay, iay!«

Idemque testis oculis suis eandem dominam mortuam in lecto ipsius vidisset, quam cum praefato colono idem testis ad ejusdem lectum ponere juvare coactus fuis-

set. Fassung praeterea est idem testis auditu quod praecitatus Franciscus Petrichevics ante hoc quendam Mihics vocatum mactari curasset, et quod ipse etiam in campo Varasdiensi cum suis servis Georgium Gregoroczi, nobilem utpote personam et capitaneum, mactasset uti postea de morte ipsius concordasset atque convenissent.

Secundus testis agilis Nicolaus Duaarez annorum circiter triginta ibidem in eodem castro repertus, adjuratus examinatus, fassus et attestatus est scitu per omnia uti primus immediate praecedens testis, dempto hoc quod quis eidem dominae apud mensam propinasset, et quod parochus pro eadem supplicasset, eundemque parochum quod idem Petrichevics tunc per barbam capillosque traxisset, atque dominae suae nunciasset ut confiteri deberet, nam ulterius eandem non supervicturam, nec audivisset, nec vidisset. Addito hoc quod eo ipso die, dum idem testis cum eodem Petrichevics a domino Domianics domum inisset, eidemque testi idem Petrichevics dixisset:

»Iam nullum iudicium erit consortis meae, sed veniet serarius sub monte qui eandem suffocabit!«

Ad hoc idem testis eidem Francisco Petrichevics respondisset:

»Ex hoc bene non erit!«

Et cum iterato Petrichevics eidem testi dixisset inquiringo:

»Bezte lilek kurvin szin, hoces li da tebe vezinim kaisam njoý nakani!«

De morte praefati Georgii Gregoroczi, per praetactum Petrichevics ejusque complices factam, referret idem scitu et de Mihich auditu, ex quo tunc ejusdem servus praefuisset.

Tertius testis reverendus dominus thomas Palffy annorum circiter quadraginta parochus ecclesiae sancti Georgii, in Alsó Stubicza fundatae, ad puritatem consciaentiae suae fassus est scitu quod eidem dixisset praefatus primus testis utpote David Saffarics ut diceret praedictae dominae Catharinae Keglevics, quae eidem Petrichevics nunciasset, ut vere confiteretur, nam forsitan posthac vix unquam confitebitur. Et cum haec idem testis eidem dominae dixisset, eundem rogando ut pro eadem apud eundem Petrichevics dominum et maritum suum supplicasset promittendo eidem Petrichevics eadem domina certam summam pecuniariam, ad centum Rhenenses fateri, ut eidem mortem peperisset. Quod idem testis et fecisset, pro eademque domina apud eundem Franciscum Petrichevics aliquod vicibus flexis genibus supplicasset atque rogasset. Eundemque testem idem Petrichevics tantummodo irrisisset et per domum hinc inde trusisset.

## Prijevod

I tako je prvi svjedok, izvrsni i plemeniti David Šafarić, star oko trideset i pet godina, sada se nalazeći u prijerečenom kastrumu (Oroslavje), zaklet, ispitan, objavio i posvjedočio da zna: da je isti svjedok tada bio sluga kod Franje Petričevića, i da je isti Petričević, prije navedene godine,<sup>8</sup> već za vrijeme samog blagdana Bogojavljanja, iz nekog mjesta pijan došao kući i istom svjedoku rekao slavonskim jezikom:

---

<sup>8</sup> Prije navedena godina je 1659.

»Pojdi i poveg gospe naj se spove, ar ne bude već od sutra živila!«<sup>9</sup>

Ipak, isti svjedok pokojnoj gospođi Katarini Keglević ovo nije rekao. I sljedećeg dana u rano jutro po drugi put je istog svjedoka upitao je li istoj gospođi rekao ono što mu je bio objavio. Isti je svjedok odgovorio da nije. Tada je istome odgovorio:

»Pojdi beste lélek<sup>10</sup> kurva i poveg joj, ar tako mi Bog pomoz i sveti Ferenc, da ne bude od danas veče živa, neka se spove!«<sup>11</sup>

I kada je isti svjedok ove riječi od istog čuo, rekao je to Tomi Palffyju, župniku ondje u Velikoj<sup>12</sup> Stubici u Crkvi svetog Jurja, koji je tada u utvrdu prijurečenog Franje Petričevića bio došao poslušati ispovijed same gospođe. Nakon što je poslušao njenu ispovijed, župnik je gospođi rekao da će ona istog dana umrijeti. Čim je ovo čula, gospođa je od velike slabosti pala na zemlju. A nakon ručka, kad je župnik u kuli za nju molio Franju Petričevića, i kad je, spustivši se do nje dolje, gdje je bila zatočena, zajedno s njom na koljenima molio istog Petričevića da joj još malo vremena dopusti živjeti, tada je ondje župnika vukao za bradu i kosu, i po kući amo tamo vukao govoreći:

»*Palichya* deci kurvinomu plesivomu mužu čez oblok s nim!«<sup>13</sup>

A kad je župnik odande otišao, prijurečeni Petričević je k sebi pozvao nekog svojeg kmeta zvanog Cziglińicsky i istoga triput zakleo isukanom sabljom, govoreći:

»Ono imaš golu sablu odseci joj glav, ali ju zaguši, i ako ti nećeš nje, hoću ja tebe, ter lélek kurvin muž zavini je glavu kakti gusku da i ne pisne!«<sup>14</sup>

A poslije je istoga svjedoka poslao gospođi da bi došla k njemu na večeru. Ona je i došla, te joj je nazdravio ovako:

»Bog ti pomoz i, Katica, vu to ime da bi te se Bog dal skoro mogal mentuvati!«<sup>15</sup>

Ona mu je odgovorila:

»Veoma lako, moj gospodine!«

I, kad je poslije nekog vremena ušla dolje u kuću služinčadi, slijedio ju je prijurečeni kmet Cziglińicsky. Gospođa mu je rekla:

---

<sup>9</sup> Tekst koji je u izvorniku pisan kajkavskim narječjem nisam želio navoditi na standardnom hrvatskom jeziku jer smatram da tekst tako gubi draž. Ipak sam, da bih olakšao čitanje i razumijevanje teksta, pisanje pojedinih riječi prilagodio današnjem pravopisu. Iako se poneke riječi više ne koriste, čitatelj će lako razumjeti o čemu se radi. No, za svaki ću slučaj u bilješkama ipak navesti i rečenice onako kako bi otprilike glasile na standardnom hrvatskom jeziku: *Idi i reci gospođi neka se ispovjedi jer sutra više neće biti živa!*

<sup>10</sup> Dr. sc. Orsolyi Žagar Szentesi, predstojnici Katedre za hungarologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, zahvaljujem na razrješavanju mađarske psovke *beste léleg kurva* koja je, inače, u tekstu iskaza svjedoka pisana kao *bezte lélek kurva*. Same psovke i način njihova prijenosa pouzdano svjedoče o miješanju jezika u stvarnome govoru.

<sup>11</sup> *Idi, zvjerska dušo kurvinska, i reci joj, jer tako mi pomogli Bog i sveti Franjo, da navečer više neće biti živa, neka se ispovjedi!*

<sup>12</sup> Velika Stubica suđeci po kasnijem navodu u tekstu podrazumijeva Donju Stubicu.

<sup>13</sup> Vjerojatno: *Idi djeci, kurvinom čelavom mužu, kroz prozor s njim!*

<sup>14</sup> *Ono, imaš golu sablju, odsjeci joj glavu ili ju zaguši, a ako ti nećeš nju, ja ću tebe, prokleti kurvin mužu, zavini joj glavu kao gusku da i ne pisne!*

<sup>15</sup> *Bog ti pomogao, Katica, u to ime da bi te se Bog skoro mogao riješiti!*

»Zašto ti ideš iza mene, Cziglinicky?«

On je odgovorio:

»Meni je već slobodno ovamo ići!«

To učinivši, počeo ju je gušiti, te ju je tada i ugušio. A isti je svjedok tada bio na prednjim vratima te kuće, i čuo je dvaput uzvik:

»Jaj, jaj!«

Isti je svjedok svojim očima vidio mrtvu gospođu na njenom krevetu, te ju je isti svjedok s prije rečenim kmetom bio prisiljen pomoći položiti uz njezin krevet. Osim toga, isti je svjedok objavio da je čuo da je prijerečeni Franjo Petričević, prije ovoga, dao ubiti nekog Mihića,<sup>16</sup> i da je još u Varaždinskom polju sa svojim slugama, Jurja Gregoroczija, odnosno, plemenitu osobu i kapetana, ubio, da bi se poslije o njegovoj smrti nagodio i dogovorio.<sup>17</sup>

Drugi svjedok, kmet Nikola Duaarec, oko trideset godina star, sada u prijerečenom kastrumu nalazeći se, zaklet, ispitan, objavio je i posvjedočio da zna sve kao i prvi svjedok, izuzev onoga što nije ni vidio ni čuo: da je onaj gospođi kod stola nazdravio, da je župnik za nju molio, da je Petričević župnika vukao za bradu i kosu, i da je svojoj gospođi objavio da se treba ispovjediti jer da neće više živjeti. Dodao je da je

<sup>16</sup> O ubojstvu tog nekog Mihića koji je, sudeći prema načinu navođenja njegova imena, vjerojatno bio kmet, nisam uspio pronaći nikakve podatke ni u izvorima, ni u stručnoj literaturi.

<sup>17</sup> Hladnokrno ubojstvo središkog kapetana Jurja Gregoroczija (*Capitaneus Praesidii Zredischko in Croatia*) izazvalo je veliku pažnju javnosti, no Petričević je izbjegao kaznu. Naime, čini se da su za ubojstvo bili osuđeni samo njegovi pomagači. Usporedi: Tusor, P. Zrínyi Miklós ismeretlen levelle egy gyilkosság ügyében: Gregoróczy György szredicskói kapitány élete és halála. *Hadtörténelmi Közlemények*, 112, 3(1999), str. 598. Tusor kao prilog svojem članku donosi transkripciju latinske isprave hrvatskog bana Nikole Zrinskog kojom kralja Ferdinanda III. moli da Franju Petričevića kazni zbog ubojstva kapetana Gregoroczija (Čakovec, 5. srpnja 1652. godine, signatura: MOL A 33 Fasc. 16. ad No. 44. fol. 269r-270v.). Dio isprave koji opisuje način izvršenja ubojstva navodimo u hrvatskom prijevodu: *I tako je najprije prije rečeni Franjo Petričević od kapetana posudio određenu veću novčanu svotu, i obvezao se i prepustio mu određena svoja dobra i posjednička prava u ovom Kraljevstvu Slavonije (da ih, ako mu slučajno tu novčanu svotu ne bi vratio u za to određenom roku, ili ako je ne bi mogao vratiti, odmah nakon isteka tog roka smije zauzeti i osobno posjedovati). A budući da Franjo Petričević tu novčanu svotu Jurju Gregorocziju u spomenutom roku nije uopće vratio, dapače, budući da je nije ni želio vratiti, Juraj Gregoroczi je, nakon što je od roka prošlo nekoliko tjedana, dao da mu se ona dobra, na koja mu se bio obvezao Franjo Petričević, snagom obveznice sudski dodjele, i ondje se malo poslije odlaska plemićkog suca, posredstvom kojeg je preuzeo dobra, ne bojeći se da će mu se dogoditi ikakvo zlo, sam, i odloživši oružje, zadržao, te se šetao po nekom vrtu. Tada je Franjo Petričević s određenim svojim pomagačima, slugama i ljudima radi toga pozvanim, došao do njega i pitao ga što ondje radi. Gregoroczi mu je odgovorio da dobro zna kako i zašto su ta dobra založena, i da stoga onim putem ima ondje što raditi; ili ako Petričević ne želi otići s obvezanih dobara, neka vrati pozammljen novac pa neka svoja dobra mirno posjeduje, a njemu neka dopusti slobodno otići odande. Petričević nikako nije bio zadovoljan tim odgovorom, te je prvi iz kruga svojih pomagača pljačkaša na Jurja Gregoroczija iz puške ispalio olovni metak i tada uzevši drugu pušku sa svim ostalim svojim slugama, ljudima i pomagačima radi toga skupljenim, koji su ondje bili, nasilno, naoružanom četom navalio na Jurja Gregoroczija koji je potpuno nenaoružan pokušao pobjeći, i ondje ga, nanijevši mu gotovo bezbrojne rane, zanemarivši božanski i ljudski obzir, jadno ubio, svukao, odnosno dao da se ubije i svuče, te dao da se s njega tako ubijenog skinu pojedini komadi odjeće i da se druge stvari koje je sa sobom nosio odnesu da ih uzmu on i njegovi. Tada su između ostalih stvari u ruke Franje Petričevića došle određene Gregoroczijeve isprave.*

onog dana, kad se isti svjedok s gospodinom Petričevićem vraćao kući od gospodina Domjanića,<sup>18</sup> Petričević svjedoku rekao:

»Neće biti nikakvog suda nad mojom ženom, nego će doći pilar pod brdom i zaklati je!«

Na ovo je isti svjedok Franji Petričeviću odgovorio:

»Iz toga neće biti dobra!«

I po drugi put je Petričević istom svjedoku rekao govoreći:

»Beste lélek kurvin sin, hoćeš li da tebe učinim kaj sam njoj nakani!«<sup>19</sup>

O ubojstvu prije rečenog Jurja Gregoroczija, počinjenog od strane prije rečenog Petričevića i njegovih pomagača, rekao je da zna, a o Mihiću da je čuo, jer je tada bio Petričevićev sluga.

Treći svjedok, poštovani gospodin Toma Palffy, star oko četrdeset godina, župnik Crkve svetog Jurja, osnovane u Donjoj Stubici, objavio je da očisti svoju savjest, da zna: da mu je rekao prije rečeni prvi svjedok, odnosno, David Šafarić, da prije rečenoj gospođi Katarini Keglević kaže ono što je njemu Petričević objavio, da se pošteno ispovjedi, jer da se možda kasnije više nikad neće ispovjediti. Kad je ovo svjedok gospođi rekao, ona ga je zamolila da za nju Petričevića, njenog gospodina i muža, moli, obećavajući Petričeviću priznati određenu novčanu svotu, do sto rajnskih florena, ako joj poštedi život. Svjedok je to i učinio, te za gospođu kod istog Franje Petričevića na koljenima molio i preklinjao. A Petričević je svjedoka samo ismijao i po kući amo tamo vukao.<sup>20</sup>

### Zaključak

Franjo Petričević je zahvaljujući neučinkovitosti sudskog sustava Habsburške Monarhije izbjegao odgovarajuću kaznu za dva dokazana ubojstva osoba iz plemićkog staleža, od kojih je jedna bila njegova vlastita supruga, barunica Katarina Keglević. Tekst iskaza triju svjedoka njenog ubojstva jasno predočava karaktere ljudi različitih staleža, pa čak i doslovce navodi neke njihove riječi te nam tako pruža ono što arhivski spisi obično uskraćuju. Vrijedi istaknuti da je u tekstu očuvana lingvistička građa značajna kako za funkcionalni hrvatsko-ugarski latinizam, tako i za govornu varijantu kajkavskog, podložnu inojezičnim utjecajima.

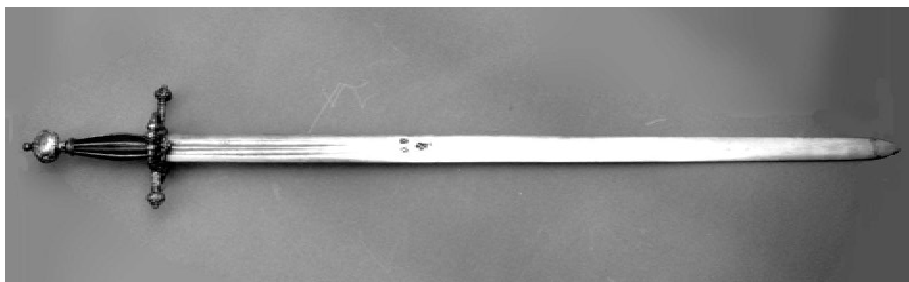
---

<sup>18</sup> Majka Franje Petričevića, Ana, bila je rođena Domjanić. Inače, ta je plemićka obitelj imala posjede na području Donje Stubice.

<sup>19</sup> *Zvjerska dušo, kurvin sine, hoćeš li da tebi učinim što sam njoj nakanio?*

<sup>20</sup> Iako su Petričeviću zbog ubojstva supruge po onovremenom običaju bila oduzeta sva imanja, kazna ipak nije bila dosljedno provedena jer su imanja umjesto svojiti ubijene na kraju pripala svojiti *ubojice*. Naime, Petričević je prije izricanja presude svoja imanja bio ustupio sestrinom mužu Franji Oršiću, u zamjenu za dobro Petrovinu u Turopolju. Kralj je tu zamjenu praktički potvrdio kad je Franji Oršiću izdao darovnicu za ta imanja, koja je ipak neposredno prije dao konfiscirati. Petričeviću je pak dozvoljeno da koristi imanje Stubicu, uz obavezu da je, ako ne bude imao muških potomaka, oporučno ostavi Oršićima. Kad je Petričević 22. ožujka 1662. godine umro, knez Franjo Oršić se za svaki slučaj pobrinuo da mu Petričevićeva kći jedinica Barbara ne smeta u potraživanju Petričevićevih imanja pa ju je smjestio u samostan Škofija Loka i prisilio da se zaredi i odrekne svih prava na očevinu. Usporedi: Oršić Slavetički, A. *Rod Oršića*, Zagreb, 1943., str. 25-27.





Časnički mač, druga pol.17. st. (MSB 446), iz fundusa Muzeja seljačkih buna u Gornjoj Stubici. Na ustupanju fotografije zahvaljujem Muzeju seljačkih buna, a posebno kustosici Lorki Lončar.

### Literatura

Klaić, V. Acta Keglevichiana annorum 1322.-1527. *Monumenta spectantia historiam Slavorum Meridionalium*, 42, Zagreb, 1917.

Oršić Slavetički, A. *Rod Oršića*, Zagreb, 1943.

Šišić, F. Dva ljetopisa XVII. vijeka : II. Ljetopis Petra Keglevića. *Starine*, 36, Zagreb, 1918, str. 354, 368-389.

Tusor, P. Zrínyi Miklós ismeretlen levelle egy gyilkosság ügyében: Gregoróczy György szredicskói kapitány élete és halála. *Hadtörténelmi Közlemények*, 112, 3(1999), str. 582-601.

### Summary

#### MURDER OF BARONESS KATARINA KEGLEVIĆ COMMITTED IN 1659

In the CSA's fonds of the families Oršić and Claudius (HR HDA 749) a deed of Čazma's Kaptol from 1656 is kept, which contains testimonies of witnesses on a murder of baroness Katarina Keglević (Catherine Keglevich), ordered by her husband, duke Franjo Petričević (Francis Petrichevich), in Gornja Stubica. Special value of the text of those testimonies is in fact that, describing Petričević's crime, it clearly presents characters of the members of different social standings, and literally quoting their words, supplies us with something usually deprived in archival documents. The paper contains also a transcript and Croatian translation of the text with the testimonies of witnesses, accompanied by matching notes.

**Key words:** *Franjo Petričević, Katarina Keglević, nobility, 17<sup>th</sup> century, wife's murder, testimonies of witnesses, kajkavian dialect, Latin judicial documents*

Translated by Rajka Bućin